

Wprowadzenie

Nagroda im. Włodzimierza Pietrzaka, przyznawana w różnych dziedzinach działalności Kościoła przez Katolickie Stowarzyszenie *Civitas Christiana*, jest najstarszą tego rodzaju po II wojnie światowej w Polsce. I tak w bieżącym 1999 roku przyznano następujące nagrody: nagroda zagraniczna, nagroda naukowa, nagroda artystyczna oraz nagroda specjalna. Ks. prof. dr. hab. Adamowi Kubisiowi i prof. dr. hab. Włodzimierzowi Fijałkowskiemu zostały przyznane nagrody naukowe. Uczyniła to Kapituła 52 Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka obradująca w dniu 14 maja 1999 r. w Warszawie pod przewodnictwem ks. bpa prof. dr. hab. Jana Śrutwy – przewodniczącego Rady ds. Kultury i Ochrony Dziedzictwa Kulturalnego Episkopatu Polski w składzie: Zbigniew Borowik (sekretarz), ks. prof. dr. hab. Andrzej F. Dziuba, Ziemowit Gawski, dr Dorota Kornas-Biela, red. Wojciech Skrodzki i red. Tadeusz Żeleźnik. Wypada odnotować, że wcześniej nagrodę naukową ze środowiska kościelnego w Krakowie otrzymał w 1950 r. ks. zast. prof. dr. Kazimierz Kłósak z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Pierwszą propozycję w tym względzie ks. prof. A. Kubiś otrzymał w rozmowie telefonicznej w maju 1998 r. z Warszawy od p. Jerzego Marlewskiego, zastępcy Przewodniczącego Zarządu Głównego *Civitas Christiana*. Ze względów obiektywnych ks. prof. A. Kubiś nie mógł przyjąć powyższej propozycji, oświadczając równocześnie, że jury Nagrody – jeżeli uznałoby to za stosowne – mogłoby ją mu powierzyć po 31 sierpnia 1998 r. jako profesorowi Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W związku z powyższym stanowiskiem przewodniczący Zarządu Oddziału Małopolskiego Katolickiego Stowarzyszenia *Civitas Christiana* w Krakowie, p. Marian Ćwik, zgłosił listem z dnia 26. 04. 1999 r. sekretariatowi Nagrody w Warszawie kandydaturę ks. prof. A. Kubisia do nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka w kategorii naukowej na rok 1999. Powiadomienie o przyznaniu nagrody ks. prof. A. Kubiś otrzymał telegramem w dniu przyznania 14 maja 1999 r., a następnie w liście z dnia 8 czerwca 1999 r. podpisanych przez p. Zbigniewa Borowika, sekretarza Kapituły Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka. W swoim liście p. Z. Borowik poin-

formował także ks. prof. A. Kubisia, że uroczystość wręczenia 52 Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka odbędzie się w Centrum Kultury *Civitas Christiana* w Warszawie, przy ul. Pięknej 16 dnia 21 czerwca 1999 r. o godz. 16.00.

Jak co dopiero zaznaczyłem, wręczenie nagród im. Włodzimierza Pietrzaka 1999 r. miało miejsce 21 czerwca br. w Warszawie. Z licznych przemówień i korespondencji, w tym także laureatów poszczególnych nagród, całościowej publikacji w tym miejscu domagają się – poza wcześniej wspomnianym wnioskiem p. M. Ćwika – *Wypowiedź Przewodniczącego Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” p. Ziemowita Gawskiego podczas wręczenia Nagród im. Włodzimierza Pietrzaka w czerwcu 1999 r., Laudacja ks. prof. dr hab. Andrzeja Franciszka Dziuby skierowana pod adresem ks. prof. A. Kubisia laureata nagrody naukowej, listy ks. prof. A. Kubisia do ks. bpa zamojskiego Jana Śrutwy oraz p. Ziemowita Gawskiego.*

Wypowiedź p. Z. Gawskiego jest skierowana imiennie do wszystkich laureatów Nagrody. Nie można jednak pominąć w tym miejscu jego bardzo wymownych słów pod adresem ks. A. Kubisia. A oto i one: *Nagroda naukowa w tym roku przypadła w udziale [...] przede wszystkim ks. prof. dr hab. Adamowi Kubisiowi, wieloletniemu Rektorowi Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Uzasadnienie tej nagrody zawarte jest w komunikacie – za doniosły wkład w rozwój nauk teologicznych oraz za zasługi w organizowaniu katolickiego szkolnictwa wyższego. – Ja bym chciał dołożyć do tego jeszcze jedno. W osobie ks. Rektora chcemy powiedzieć dzisiaj – „przepraszam” za trudne i bolesne lata, których środowisko naukowe Krakowa doświadczyło ze strony naszego środowiska. I choć czasy są inne i ludzie są inni, to w osobie Ks. Profesora chcemy oddać skromne i małe, ale szczere żądoscuczynienie za tamte czasy. Myślę, że ta wypowiedź p. Z. Gawskiego nie potrzebuje komentarza. W swoim przemówieniu – po otrzymaniu Dyplomu 52. Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka – ks. prof. A. Kubiś wyraził za nie szczerą wdzięczność p. Z. Gawskiemu. Nie ulega bowiem wątpliwości, że przyczyni się ona do wzajemnego dialogu instytucji i naukowych środowisk katolickich w Polsce.*

Laudacja ks. prof. A. F. Dziuby stanowi – moim zdaniem – obszerny i bardzo trafny biogram ks. prof. A. Kubisia. Ze strony Laureata – w liście z 28 czerwca 1999 r. – zostały skierowane w związku z Laudacją słowa podziękowania ks. prof. A. Dziubie. Brzmiały one następująco: Co się tyczy mojej osoby, to wyznam Księdzu Profesorowi szczerze, że byłem niezmiernie zaskoczony wyważoną i zarazem prawdziwą oceną dorobku naukowego, jaki było mi dane osiągnąć w całej działalności dydaktyczno-naukowej. „Bóg zapłać!”

Wreszcie na wzmiankę zasługuje m. in. reprint we wspaniałej oprawie graficznej jednego z kazań ks. Piotra Skargi o siedmiu sakramentach Kościoła katolickiego, wydanych w 1600 r. w Krakowie, który został wręczony każdemu z laureatów 52. Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka. Na obwolucie reprintu znajduje się symboliczny znak i napis: *50 lat Instytutu Wydawniczego Pax 1949–1999*.

Czytelnikom *Polonia Sacra* w niniejszej dokumentacji są udostępnione w pełnym brzmieniu: wspomniane wyżej pismo p. M. Ćwika w formie skanowanej, Wypowiedź Przewodniczącego Katolickiego Stowarzyszenia *Civitas Christiana* p. Z. Gawskiego, Autorskie poszerzenie *Laudacji* ks. prof. A. F. Dziuby, skanowane listy ks. prof. A. Kubisia do ks. bpa J. Śrutwy i p. Z. Gawskiego oraz strona dedykacyjna reprintu kazania ks. Piotra Skargi: *O drugiej chorobie Rzeczypospolitej, która jest z niezgody domowej. Kazanie trzecie sejmowe*.

Ks. Józef Morawa

Kraków, 26.04.1999

Sekretariat

Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka

00-743 Warszawa

ul. Nabelaka 16

W imieniu Zarządu Oddziału Małopolskiego Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Krakowie zgłaszam kandydaturę Ks. prof. dr hab. Adama Kubisia do Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka w kategorii naukowej.

Ks. prof. Adam Kubiś całe życie związany z Papieską Akademią Teologiczną, dzielił losy tej wyższej uczelni, która powstała w 1981 roku jako kontynuatorka Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, usuniętego z Uniwersytetu w 1954 roku. Pełniąc funkcję prorektora (1982-91) i rektora (1992-98) Papieskiej Akademii Teologicznej, Ksiądz Profesor czynnie uczestniczył w walce – jak się wyraził – pracując naukowo nad magisterium Kościoła. Swoim zaangażowaniem osobistym przyczynił się znacznie do uregulowania sytuacji prawnej Akademii w trudnych czasach przemian ustrojowych powojennej Polski i Trzeciej Rzeczypospolitej.

Głównym nurtem badań Ks. prof. Adama Kubisia jest eklezjologia, czyli nauka o Kościele w dokumentach Soboru Watykańskiego II. Tematowi temu poświęcił on swoją rozprawę habilitacyjną, drukowaną w postaci artykułów w *Analecta Cracoviensia*. Ksiądz Profesor z pasją naukowca ukazuje, jak poprzez ludzkie uwarunkowania przebija się Boże światło, prawda objawiona dostępna dla każdego w Kościele. Analizując dokumenty soborowe z wielką cierpliwością śledzi dynamikę tajemnicy Boga wpisującego się w dzieje człowieka, ucząc, jak czuć z Kościołem, by w skomplikowanym świecie dostrzec obecność miłości Zbawiciela. Tę miłość do Kościoła przekazywał w pracy dydaktycznej, prowadząc

wykłady z eklezjologii i seminarium naukowego, na którym studenci przygotowywali prace magisterskie, licencjackie i doktorskie. Pokolenia kapłanów Archidiecezji Krakowskiej, Katowickiej i Częstochowskiej zawdzięczają Księdzu Profesorowi rzetelną wiedzę o Kościele oraz szczególną pasję odkrywania obecności miłującego i przebaczącego Boga.

Ksiądz prof. Adam Kubiś uczestniczył w przygotowywaniu 24 tomów rocznika *Analecta Cracoviensia*, będąc sekretarzem redakcji (1969-80) i redaktorem naczelnym (1981-92). Zainicjował i był redaktorem naczelnym *Studiów do Dziejów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Przygotował i kierował obchodami 600-lotnia Wydziału Teologicznego, którego punktem kulminacyjnym była kanonizacja Królowej Jadwigi, fundatorki Wydziału i spotkanie Jana Pawła II ze światem akademickim Polski w kościele św. Anny w Krakowie (8 czerwca 1997). W swej działalności Ks. prof. Adam Kubiś angażował się w nawiązywanie i zacieśnianie kontaktów międzynarodowych papieskiej uczelni ze środowiskami naukowymi Francji, Niemiec, Austrii, Belgii i Włoch.

Dnia 20 stycznia 1999 roku Ks. prof. dr hab. Adam Kubiś jako pierwszy Polak otrzymał doktorat *honoris causa* Uniwersytetu w Bochum (RFN).

skryż
W. H. Kubiś

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący
Zarządu Oddziału Małopolskiego
Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”

Marian Cwik
Marian Cwik

**Wypowiedź Przewodniczącego Katolickiego Stowarzyszenia
Civitas Christiana p. Ziemowita Gawskiego
podczas wręczenia Nagród im. Włodzimierza Pietrzaka
w czerwcu 1999 r.**

**Ekscelencjo! Najdostojniejszy Księżu Biskupie, Księżu Profesorze.
Czcigodni Kapłani, wszyscy Szanowni Zebrani – Panie i Panowie!**

Po raz pięćdziesiąty drugi już jest przyznana Nagroda im. Włodzimierza Pietrzaka. Tą Nagrodą honorujemy osoby i instytucje, które jak Ksiądz Profesor przed chwilą powiedział, w sposób szczególny i bardzo wyrazisty zasłużyły się dla kultury polskiej, dla budowania tego, co stanowi istotny wkład w tożsamość chrześcijańskiej i polskiej tradycji, bez względu na to, gdziekolwiek by te osoby czy instytucje pracowały i funkcjonowały.

Jest mi niezmiernie przyjemnie, że mogę złożyć przede wszystkim gratulacje, wyrazy uznania, szacunku i hołdu wszystkim dzisiejszym naszym laureatom. Każdy z nich na swój sposób wniósł niepowtarzalny i wyjątkowy wkład w to wielkie polskie dziedzictwo i w to wszystko, co Polskę stanowi.

Przede wszystkim kieruję słowa szczególnego szacunku i podziękowania ku ks. biskupowi Janowi Purwińskiemu, który jest dla nas dzisiaj symbolem tego wszystkiego, co na kresach dawnej Rzeczypospolitej stanowi o tożsamości i ciągłości chrześcijaństwa. Wszedł Ksiądz Biskup w ciąg laureatów Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka: ks. Kamilewskiego, bpa Olszańskiego, ks. kardynała Świątka i wielu innych osób i instytucji, które stanowią o tej szczególnej obecności Kościoła katolickiego na Wschodzie, i które stanowią o wielkim dziedzictwie chrześcijaństwa.

Słowa szczególnie serdeczne kieruję ku nieobecnemu wśród nas O. Konradowi Hejmo. Obowiązki duszpasterskie i urzędowe zatrzymały Go w Rzymie – po pielgrzymowaniu wraz z Ojcem Świętym po Polsce musi tam być dziś obecny, ale reprezentuje Go ojciec Andrzej Bonikowski, którego bardzo serdecznie witam i który będzie w Jego imieniu dzisiaj do nas mówił. Ojciec Konrad Hejmo jest nie tylko dyrektorem duszpasterskiego ośrodka *Corda Cordi* dla Polaków w Rzymie. Jest osobą-instytucją. Jest tym człowiekiem, który swoją postawą, swoim działaniem jest może najgłębszym i najwierniejszym wyrazicielem istoty nazwy tego Ośrodka *Corda Cordi* (Serce serc). On jest tym sercem, które prowadzi do serca Ojca Świętego tysiące i tysiące rodaków z całego świata. Za to serdeczne podziękowanie.

Nagroda naukowa w tym roku przypada w udziale dwóm wybitnym przedstawicielom nauki polskiej. Przede wszystkim ks. prof. dr. hab. Adamowi Kubisiowi, wieloletniemu Rektorowi Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Uzasadnienie tej nagrody jest zawarte w komunikacie. Ja bym chciał dołożyć do tego jeszcze jedno. W osobie Ks. Rektora powiedzieć chcemy dzisiaj – „przepraszam” za trudne i bolesne lata, których środowisko naukowe Krakowa doświadczyło ze strony naszego środowiska. I choć czasy są inne i ludzie są inni, to w osobie Ks. Profesora chcemy oddać skromne i maleńkie, ale szczerze zadośćuczynienie za tamte czasy.

Laureatem Nagrody Naukowej jest także p. prof. dr. hab. Włodzimierz Fijałkowski. To jest nazwisko symbol w nauce polskiej, w kulturze polskiej. To jest człowiek, który przypomina nam o świętym darze życia. To jest człowiek, który przypomina nam także o tym, o czym uczył Prymas Wyszyński, że „racją stanu Polski jest – więcej Polaków”.

Z ogromną radością składam gratulacje i ogromne życzenia jedynej kobiecie w gronie laureatów tegorocznej nagrody, zwłaszcza, że jest to Nagroda Artystyczna i po raz pierwszy przyznana przedstawicielce piosenkarstwa – p. Antoninie Krzystoń, która otrzymuje ją za pełną refleksyjnej zadumy i głębokich wzruszeń – piosenkę poetycką i religijną zarazem, która jest głęboko osadzona w kulturze polskiej i prowadzi nas do Boga. Bardzo dziękujemy za to.

I wreszcie Nagroda Specjalna przypada w tym roku, w roku pięćdziesięciolecia istnienia Instytutowi Wydawniczemu PAX. Ten Instytut przez pięćdziesiąt lat służył polskiej kulturze. Tą nagrodą obejmujemy wszystkich jego twórców, od początku, od pierwszego redaktora naczelnego Janiny Kolendo, aż po ostatnią jak do tej pory red. Amelię Szafrąską, wszystkie osoby, wszystkich ludzi, którzy z tym Instytutem przez pięćdziesiąt lat byli związani. I to niezależnie od koniunktur politycznych, ideowych, sporów, ten Instytut wbrew wszystkiemu i może czasem wbrew wszystkim służył Polsce, służył Kościołowi, służył naszej kulturze. I dlatego w roku jubileuszowym Kapituła zechciała przyznać mu Nagrodę Specjalną.

Szanowni Laureaci!

Na Wasze ręce słowa serdecznej wdzięczności, podziękowania i życzenia najlepsze, jakie z głębi serca mogą płynąć: oby Wasza obecność i Wasza twórczość służyła temu wszystkiemu, co buduje kondycję Narodu na przełomie wieków i tysiącleci, żeby to wszystko, kim jesteście, co czynicie było mocnym fundamentem, na którym będzie budowana tożsamość naszej katolickiej polskiej kultury.

Szczęść Wam Boże!

**Laudacja wygłoszona z okazji przyznania
ks. prof. dr. hab. dr. h.c. Adamowi Kubisiowi
Nagrody Naukowej im. Włodzimierza Pietrzaka**

Ecce sacerdos, vir doctus et spectabilis

Jest dla mnie wielkim zaszczytem i honorem móc wygłosić laudację na cześć Jego Magnificencji ks. prałata prof. dr. hab. Adama Kubisia, byłego rektora Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z okazji przyznania nagrody naukowej im. Włodzimierza Pietrzaka przez Katolickie Stowarzyszenie *Civitas Christiana* za rok 1999.

Curriculum vitae

Drogę życiową każdego człowieka, choć w różnym stopniu, współkreślają najpierw środowisko rodzinne, a dalej spotkani ludzie: wychowawcy, nauczyciele, przyjaciele oraz *genius loci* miejsc, w których jest mu dane wzrastać w dzieciństwie, młodości oraz w latach studiów. Adam Kubiś miał szczęście rozwijać się w otoczeniu ze wszech miar sprzyjającym kształtowaniu otwartości intelektualnej i miłości serca. W pełni wykorzystał zresztą te obfite „dary niebios”.

Ks. A. Kubiś ur. się 15 listopada 1928 r. w Bukowie, parafia Mogilany, ówczesny powiat Kraków w rodzinie rolniczej. Warto już tu dodać, iż Profesor niezmiennie podkreśla swoje pochodzenie. Znakomicie, jak wskazano m.in. w niemieckiej laudacji do doktoratu *honoris causa* w Bochum, oprowadzał zawsze swoich gości nie tylko po najświetniejszych zabytkach królewskiego Krakowa i Polski, ale często odwiedzał z nimi swoją matkę staruszkę w Bukowie, w maleńkiej podskawińskiej wsi. Wyrazem jej życiowej mądrości była determinacja, jaka kierowała nią przy zapewnieniu swym dzieciom wykształcenia. Spoiwem trwającej przez dziesiątki lat głębokiej więzi rodzinnej była głównie matka. Szkołę podstawową ukończył w Skawinie.

Wychowywał się w katolickiej rodzinie. W atmosferze mądrej miłości rodzicielskiej, kulturowej otwartości, prostoty obyczajów, nadzwyczajnej go-

ścinności, a przede wszystkim głębokiej religijności wpływało dzieciństwo Adama. „Wychowanie przez pracę” było w tej rodzinie nie tylko realizacją twardego programu wychowawczego, ale pewna i oczywistość, a także po prostu konieczność egzystencjalna. Tak typowa dla tego regionu pracowitość i solidność okazały się jednak dla przyszłego profesora „wianem” na całe życie. Podobnie jak wrażliwość moralna, niezależność sądów i wręcz pewna nieufność wobec wszelkiej ideologii oraz gry słownej.

W czasie trudnych lat okupacji uczęszczał do dwuletniej – jedynej zresztą wówczas męskiej szkoły średniej w Krakowie – Handelsschule, uzupełniając równocześnie swoje średnie wykształcenie na tajnych kompletach nauczania w zakresie gimnazjum ogólnokształcącego. Tylko najbliżsi wiedzą, jak wielkich wymagało to wówczas ofiar i samozaparcia. Po latach okazało się, jak trafne to były inwestycje. Maturę uzyskał w Krakowie w 1947 r. w liceum o profilu matematyczno-fizycznym. A. Kubisiowi szczęśliwie udało się uniknąć edukacji zideologizowanej.

Nie sposób zrozumieć atmosfery tego domu bez przenikającej ją religijności. Daleka od sentymentalizmu czy dewocyjnej przesady, nie była czymś wyłączenie odświętnym, jakimś dodatkiem do codziennego rytmu wielorakich zajęć. Przeciwnie, istotowo kształtowała osobowości, wybory i postawy moralne członków rodziny, ich kulturę bycia i działania, aktywność zawodową, relacje sąsiedzkie, zaangażowanie w życie społeczności lokalnej. Realizowała się nie indywidualistycznie, ale w integralnej więzi z innymi. Jej centrum stanowiła parafia, pojmowana jako „wspólnota wspólnot”. Wyrastając w takim środowisku religijnym prof. A. Kubis z autopsji mógł przekonująco pokazać, jakie bogate pokłady wartości kryją się w „Kościele ludowym”.

Duchowe źródła inspiracji twórczej profesora tkwią wreszcie w „małej ojczyźnie” rodzinnej podkrakowskiej wioski Buków. Bogactwo duchowe, swoiste piękno, a przede wszystkim elementy kulturowe tego regionu wywarły niezatarte piętno na osobowości Kubisia. W znacznej mierze wyznaczyły też jego drogę naukową. Swojskość tej kochanej „ojczyzny” nie miała nic wspólnego z zaściankowością.

W latach 1947–1948 studiował matematykę na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, a następnie w latach 1948–1953 na Wydziale Teologicznym UJ odbył studia filozoficzno-teologiczne. Właśnie tam zdobył solidne podstawy wiedzy filozoficznej oraz teologicznej. Święcenia kapłańskie otrzymał 28 czerwca 1953 r.

Szczęśliwie dla młodego studenta – klerożyty rygoru seminaryjne nie wypały jego osobowości. Pozostawiały wystarczająco dużo swobody, aby w pełni mógł czerpać ze skarbcza wiedzy i kultury „królewskiego Krakowa” oraz

swobodnie uczestniczyć w bogatym życiu studenckim. Wykłady, seminaria, dysputy wzbogacały intelekt, renesansowa architektura i wspaniałe skarby kultury materialnej oraz udział w życiu kulturalnym kształtowały wrażliwość estetyczną, zaś obcowanie z wybitnymi osobistościami – wrażliwość moralną i teologiczną. Po wielu latach w żywej pamięci Kubisia pozostały chociażby jego spotkania z wybitnymi profesorami.

Następnie ks. A. Kubiś pracował jako wikariusz i katecheta w trzech kolejnych parafiach archidiecezji krakowskiej: Trzemeśnia 1953–1957, Wadowice 1957–1960 i Oświęcim 1960–1962. Było to szczególnie ważne i zarazem potrzebne doświadczenie posługi duszpasterskiej. Tu następowała twórcza konfrontacja znakomitej wiedzy teoretycznej z konkretnymi realiami posługi w danym miejscu i czasie oraz wobec danej społeczności zbawczej – parafii. W latach 1962–1963 oraz 1968–1970 ks. A. Kubiś pełnił funkcję prefekta Krakowskiego Wyższego Seminarium Duchownego. To formacja młodych kandydatów do kapłaństwa, a więc przyszłych duszpasterzy, tych którzy będą nieść na krańce ziemi orędzie Ewangelii. Był to znak szczególnego zaufania, szczególnie tak ze strony abp. E. Baziaka i później kard. K. Wojtyły.

Bezpośrednio po uzyskaniu licencjatu z teologii w 1963 r. już w Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie – należy odnotować, iż był to pierwszy licencjat w tej uczelni po likwidacji Wydziału Teologicznego UJ przez władze komunistyczne w 1954 r. – ks. A. Kubiś został przez bpa K. Wojtyłę skierowany na studia doktoranckie do Rzymu, gdzie na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim uzyskał tytuł doktora teologii i to już w lutym 1967 r. na podstawie znakomitej rozprawy pt. *La théologie du martyre au vingtième siècle* napisanej pod kierunkiem prof. René Latourelle'a, SJ. Ks. A. Kubiś od razu natknął się na wybitnych profesorów. Studiował pod okiem prawdziwych mistrzów w kościelnym stylu. Sam otarł się o wybitne wzorce i przejął od swych nauczycieli najlepsze cechy. Studium to stało się szczególnie ważnym i niezwykle twórczym elementem ówczesnej dyskusji wokół reinterpretacji kwestii męczeństwa. To było zapoczątkowanie nowego spojrzenia na męczeństwo jako wyjątkowego świadectwa wiary, które z pewnością miało ważny wpływ na proces kanonizacyjny Maksymiliana M. Kolbego i dalszych licznych męczenników dwudziestowiecznych totalitaryzmów.

Zatem studia rzymskie i to w czasie obrad Vaticanum II (1963–1967) zawały zdecydowanie na kształcie całej późniejszej twórczości naukowej Krakowskiego Profesora. Sobór przeżyty jako wydarzenie bliskie, wciąż obecny tak czy inaczej w czasie jego pobytu w Papieskim Kolegium Polskim w Rzymie, zwłaszcza w okresach poszczególnych sesji, gdy zatrzymywali się tam bi-

skupi z Polski, wśród nich wikariusz kapitulny, a wkrótce arcybiskup-metropolita krakowski Karol Wojtyła, wszedł potem na stałe i dynamicznie w samo serce jego wykładów zwłaszcza o Kościele. A. Kubiś zetknął się na studiach z przedstawicielami różnych specjalności: teologia dogmatyczna, eklezjologia, metodologia nauk, metafizyka, katolicka nauka społeczna. Postanowił bowiem obok teologii fundamentalnej być otwartym i na inne dyscypliny. Jakby intuicyjnie przewidywał swoje przyszłe zaangażowanie w ramach faktycznej oraz wręcz koniecznej interdyscyplinarności nauk kościelnych.

Następnie ks. A. Kubiś studiował w Belgii (1967–1968) na Uniwersytecie Katolickim w Leuven, wówczas jeszcze nie podzielonym na część flamandzką i walońską, w charakterze *chercheur libre*, gdzie poświęcił się głównie tematowi swojej przyszłej pracy habilitacyjnej. Pracę tę wraz z dorobkiem naukowym przedstawił i obronił 18 listopada 1978 r. w Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie. Jej tytuł brzmiał: *Kościół jako sakrament na Vaticanum II. Studium rozwoju doktryny*. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w Papieskim Wydziale Teologicznym w Krakowie w 1986 r.

A. Kubiś z przejęciem chłonał zawsze te wielorakie skarby wiedzy. W atmosferze soborowej gorączki w zaciętych dyskusjach wraz z innymi studentami poznawał Kościół i świat, debatował nad uwspółcześnieniem tomizmu i w ogóle nad odnową uprawiania nauki. Miał zaś niebanalnych profesorów, ciekawych kolegów i przyjaciół, równie jak on zapalonych do studiowania wszystkiego. Można powiedzieć, że zasadnicze zręby sylwetki naukowej dostojnego Jubilata kształtowały się zatem nie tylko w czasie uniwersyteckich wykładów i seminariów, ale właśnie szczególnie w tych indywidualnych rozmowach oraz przez aktywny udział w życiu naukowym i kulturalnym zwłaszcza środowiska Krakowa.

Ks. prof. A. Kubiś z czasem został odznaczony także wieloma godnościami kościelnymi i to zarówno diecezjalnymi jak i papieskimi. M.in. od 1979 r. jest on kanonikiem gremialnym kapituły metropolitalnej w Krakowie, a więc królewskiej bazyliki na Wawelu. Ojciec św. Jan Paweł II mianował go swoim kapelanem (1979) a następnie prałatem honorowym Jego Świątobliwości (1996). To już szczególnie wysokie i bardzo znaczące wyrazy uznania ze strony Ojca św. wobec wyjątkowo zasłużonych kapłanów.

Działalność naukowo-badawcza

Niezwykle szeroka jest gama działalności naukowo-badawczej ks. rektora A. Kubisia. Zawiera ona w sobie kilka wiodących dziedzin, które wydaje się, iż

można stosunkowo łatwo wyróżnić i usystematyzować. W literaturze, która ma ponad 250 pozycji i odznacza się bardzo zróżnicowanym charakterem, można wyróżnić szczególnie trzy wiodące wątki merytoryczne, które związane są z teologią męczeństwa, eklezjologią katolicką i pracą wydawniczą.

a. zagadnienie męczeństwa

W atmosferze Soboru Watykańskiego II, w szerokiej dyskusji i nowego powiewu Duch Świętego w Wiecznym Mieście rodziły się bardziej nowatorskie a zarazem i sformalizowane metodologicznie zainteresowania naukowe ks. A. Kubisia. Pod kierunkiem R. Latourelle'a SJ powstała wówczas wspomniana już rozprawa doktorska pt. *La théologie du martyre au vingtième siècle* (Romae 1968). Jest to studium do dziś cytowane w teologicznej literaturze polskiej, a zwłaszcza zagranicznej i szeroko wykorzystywane zwłaszcza w pracach watykańskiej Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Praca ta, m.in. ze względu na swą specyfikę merytoryczną oraz liczne recenzje, jakie otrzymała zwłaszcza w czasopiśmie zagranicznych, stała się trwałym i cenionym dorobkiem polskiego badacza we współczesnej teologii międzynarodowej.

W cytowanej pracy Autor podejmuje temat idei *martyrium* w myśli chrześcijańskiej; a konkretniej temat miejsca osobowego heroicznego świadectwa męczenników w uwierzytelnieniu Kościoła jako „znaku podniesionego dla narodów”. Idea męczeństwa i jej aplikacji do konkretnych osób – w szczególności do Maksymiliana Marii Kolbego, powszechnie nazywanego jeszcze przed beatyfikacją (która przyniosła mu tylko tytuł wyznawcy) „męczennikiem Oświęcimia” lub „męczennikiem miłości” – stanowi odtąd ważny wątek twórczości naukowej Księdza Profesora, zwłaszcza w okresie przygotowań do kanonizacji o. Kolbego i toczących się w związku z tym dyskusji wokół teologicznej i kanonistycznej kwalifikacji jego śmierci jako męczeństwa.

Ks. Kubiś akcentuje w teologii męczeństwa przede wszystkim bliską więź męczennika z Chrystusem, zwłaszcza w Jego paschalnej Ofierze miłości, dzięki której „męczeństwo i Kościół oddają sobie nawzajem świadectwo”, a męczennik, jak podkreśla konstytucja *Vaticanum II Lumen gentium* (por. KK 42), uczestniczy w szczególnie głęboki i przejrzysty sposób w owej „największej miłości” „oddania życia za przyjaciół” (J 15, 13). Dobra znajomość całości teologicznej problematyki męczeństwa, zwłaszcza w duchu starochrześcijańskiej idei, rozumianej i zrealizowanej w nowy sposób w kontekście ludobójstwa systemów naszego wieku pozwala na nowe jej aplikacje. To jest przejście ku nowym realiom obecności i posługi Kościoła.

Studia krakowskiego Badacza miały – oczywiście pośrednio – szczególne twórcze znaczenie, obok Maksymiliana M. Kolbego, także w następnych beatyfikacjach męczenników hitlerowskiego systemu totalitarnego. To był m.in. wkład w beatyfikację biskupa M. Kozala a następnie s. Edyty Stein. To był wkład zwłaszcza w beatyfikację 108 męczenników wyniesionych na ołtarze na Placu Piłsudskiego w Warszawie w czerwcu 1999 r. Przede wszystkim jednak było to teologiczne studium. Stąd badania ks. prof. A. Kubisia są także ważnym przyczynkiem do procesów beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych świadków wiary w komunistycznym systemie totalitarnym.

b. eklezjologia

Wyraźniejsze zainteresowania badawcze problematyką eklezjologiczną ze strony ks. prof. A. Kubisia sięgają już jego pracy licencjackiej, która miała następujący tytuł: *Nauka Marcina Kromera o znamionach Kościoła*. Było to zatem już wówczas bardzo odpowiedzialne sięganie do niezwykle twórczej przeszłości polskiej eklezjologii XVI. stulecia. Co więcej, ze względu na przekład na język łaciński dzieł M. Kromera, wybitnego biskupa warmińskiego, prace jego miały z pewnością określony wpływ na teologię europejską czy wręcz międzynarodową.

Głównym tematem systematycznego studium, które ks. prof. A. Kubiś rozpoczął dzięki naukowemu stypendium na Uniwersytecie Lowańskim w Belgii w latach 1967–1968, i zarazem przedmiotem jego rozprawy habilitacyjnej z zakresu nauki o Kościele – o czym już wyżej zostało wspomniane – stała się eklezjologia Soboru Watykańskiego II – wielkiego momentu najnowszych dziejów Kościoła. Książę Profesor stał się nie tylko badaczem ale przede wszystkim zaangażowanym świadkiem (*martyr*), broniąc autentycznej jego głębi przed częstymi uproszczonymi osądami czy opiniami.

Niestety Sobór Watykański II jest często widziany tylko bardzo schematycznie przez kluczowe dokumenty a mniej dokumentację ich trudnego, niezrędko bardzo dyskusyjnego rodzenia się. Wiodące idee podstawowego dokumentu doktrynalnego: Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* stały się materiałami i myślami przewodnimi dalszych poszukiwań badawczych ks. rektora A. Kubisia. W swych poszukiwaniach docieka on twórczo źródeł i genezy oraz dynamiki eklezjologii *Vaticanum II* w samej autorefleksji Kościoła, otwartego bogactwem swej historii.

Rozprawa habilitacyjna, dotycząca kategorii sakramentu w formowaniu się soborowej doktryny o Kościele, a drukowana w odcinkach w serii artykułów w periodyku *Analecta Cracoviensia*, stanowi najpełniejszy przykład początko-

wych ekklezjologicznych studiów i publikacji ks. A. Kubisia. Ten dział nauk teologicznych ukazuje może najlepiej charakterystyczny dla Profesora sposób podejścia do tajemnicy chrześcijaństwa, w którym kronika wydarzeń i analiza tekstów splatają się ściśle, by poprzez wszystkie ludzkie uwarunkowania pokazać przebijanie się Bożego światła. Jego wręcz drobiazgowo studium obszernej dokumentacji Soboru jest zawsze obficie poparte fragmentami wypowiedzi ojców soborowych, umieszczonymi w historycznym kontekście konkretnego etapu trudnej dyskusji nad prawdą o Kościele.

Troska ks. rektora A. Kubisia o poprawne interpretowanie wypowiedzi soborowych w ścisłym powiązaniu z późniejszym rozwojem wydarzeń posoborowych – przywodzą tu na myśl słowa nauki innego wielkiego dokumentu soborowego, Konstytucji *Dei Verbum*, dokonującego się *gestis verbisque intrinsece inter se connexis* (KO 2) – owocuje plastycznym i wielowymiarowym obrazem treści kryjących się za zwięzłymi nieraz, czasem mało zrozumiałymi zdaniami, ostatecznych sformułowań tego nowoczesnego rozumienia Objawienia. Tekst nauczania soborowego ożywa jednak zdecydowanie na tle głębi zmagania o pełniejsze ujęcie prawdy Objawienia, a czytelnik, który zdobył się na trud prześledzenia za Autorem wszystkich dróg formowania się dokumentu, nie tylko pełniej rozumie sens nauki Kościoła o sobie samym, lecz zarazą się również pasją śledzenia pulsu jego życia: boskiego *mysterium* wpisanego w dzieje ludzi; zaczyna głębiej czuć to życie. Tu ks. prof. A. Kubiś doskonale i na serio bierze zawołanie: *sentire cum Ecclesia*.

c. praca wydawnicza

W ramach pracy ks. A. Kubisia na uczelni krakowskiej nie można nie wspomnieć trudu włożonego w przygotowanie prawie trzydziestu tomów monumentalnego rocznika *Analecta Cracoviensia* (ok. 35 arkuszy wydawniczych): od początku sekretarzował w tym dziele słynnemu ks. prof. K. Kłóskowi (1969–1980), a począwszy od XIII do XXIV tomu sam był bardzo twórczym redaktorem naczelnym pisma (1981–1992). W trudnych latach, gdy samo wspomnienie nazwy Papieski Wydział Teologiczny czy – później – Papieskiej Akademii Teologicznej było wykreślane przez cenzurę, gdy trzeba było ponawiać starania o zgodę na ukazanie się drukiem każdego kolejnego woluminu, potem o utrzymanie prawa wydawania czasopisma, zabiegał o publikację kolejnych tomów, godnych krakowskiej uczelni od strony treści i formy.

Jak wszędzie, tak i na tym polu energia ks. prał. A. Kubisia, pilnowanie terminów, wręcz uporczywe chodzenie za ludźmi, osobiste dogłębne oglądanie najważniejszych spraw pozwoliło krakowskiemu periodykowi przetrwać i co więcej

utrwalić swoją bezdyskusyjną twórczą pozycję naukową tej uczelni. Bez owego osobistego zaangażowania ks. Kubisia krakowska uczelnia nie miałaby pewnie dziś tego wyjątkowego świadectwa ponad trzydziestolecia swej działalności naukowej, jakie stanowią *Analecta Cracoviensia*.

Ks. A. Kubiś jest także inicjatorem i redaktorem naczelnym monumentalnych *Studiów do Dziejów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Studia te – między innymi – stawiają sobie za cel wydanie kilkutomowej historii dziejów tego Wydziału. Ukazał się już X tom z tej serii pt. *Jubileusz Sześćsetlecia Wydziału Teologicznego w Krakowie 20.X.1996-20.X.1997*, a dalsze są przygotowywane lub gotowe do druku. Będzie to pierwsze, tak obszerne naukowe opracowanie dziejów Wydziału Teologicznego krakowskiej wszechnicy, opracowanie oczekiwane, wręcz niezbędne dla kompleksowego poznania dziejów nauki polskiej.

W ramach tej działalności trzeba także wspomnieć reaktywowanie cennego periodyku *Polonia Sacra*, który zapisał się już znakomitym wkładem w dzieje współczesnej teologii. Jest to ważne forum udostępniania i prezentacji myśli wywodzących się z kręgu nauk kościelnych. Ks. A. Kubisiowi przypadło także powołanie do życia dwóch wydziałowych serii studiów zatytułowanych odpowiednio *Studia Wydziału Teologicznego* (5 tomów) i *Textus et Studia Wydziału Historii Kościoła* (6 tomów) Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Ważnym elementem informacyjnym o Papieskiej Akademii Teologicznej jest *Biuletyn*. To on odzwierciedla bogactwo jej działalności, tak w wyrazie personalnym, jak i formalnym oraz organizacyjnym. Praca ta, publikowana w miarę systematycznie i bardzo ceniona w świecie naukowym, nie tylko w Polsce, ukazuje niezwykle bogactwo tej starożytnej uczelni.

Ks. prof. A. Kubiś postarał się, dzięki wielkiemu osobistemu zaangażowaniu, wręcz niezwyklej determinacji, także o wydanie drukiem materiałów z czterech kolejnych Kongresów Teologów Polskich, którym sekretarzował. Odpowiednio do poszczególnych lat miały one następujące tematy czy tytuły badawcze: *Teologia a antropologia*, *Teologia nauką o Bogu*, *Chrześcijaństwo a kultura polska* i wreszcie *Chrześcijańskie dziedzictwo bizantyńsko-słowiańskie*. Publikacje te są znaczącym wkładem w utrwalenie pewnych etapów osiągnięć najnowszej polskiej myśli teologicznej w ostatnich latach badawczych.

Znając dynamiczny sposób podejścia do *misterium* Kościoła, jaki konsekwentnie ujawnia się w pismach ks. prof. A. Kubisia można lepiej zrozumieć jego niezwykle zaangażowanie w te wszystkie odcinki bieżącego życia kościelnego, za które czuje powierzona sobie odpowiedzialność. Sam zresztą, co podkreślał wielokrotnie, tu widzi swoje pierwszoplanowe zadanie i główne pole swych dokonań oraz sukcesów. Są to konkretne, wręcz zdumiewające sprawy organizacji uniwersyteckiej nauki katolickiej w Polsce.

a. nauka katolicka w Polsce

Ks. prof. A. Kubiś pełnił dotychczas wiele ważnych funkcji w działalności naukowo-organizacyjnej Kościoła katolickiego, który jest w Polsce. Predysponowały go do tego tak wielorakie kompetencje jak i cenione cechy osobowościowe oraz wielkie doświadczenie. Już bowiem przy boku kard. K. Wojtyły zaangażowanie Księdza Profesora w sprawy nauki katolickiej w Polsce nabrało wymiaru szerszego i wykraczającego poza uczelnię krakowską i tamtejsze środowisko. To było wyraźnym znakiem uznania dla Profesora a zarazem zaufania i znakomitej wzajemnej współpracy. Sięgało ono licznych ośrodków europejskich, a zwłaszcza rzymskich.

Ks. A. Kubiś pełnił funkcję sekretarza Sekcji Profesorów Teologii Fundamentalnej przy Komisji Episkopatu ds. Nauki Katolickiej w latach 1970–1983, kolejno najpierw był prosekretarzem, a następnie sekretarzem Rady Naukowej Episkopatu Polski w latach 1973–1989. Był prosekretarzem i sekretarzem Komisji Episkopatu ds. Nauki Katolickiej 1972–1994. Aktualnie, od chwili zatwierdzenia nowego statutu Konferencji Episkopatu Polski w 1995 r. pełni funkcje konsultora Rady Naukowej, której przewodniczy bp J. B. Szłaga oraz konsultora Komisji Nauki Wiary, której przewodniczy abp H. J. Muszyński z ramienia Episkopatu Polski. Był współorganizatorem i sekretarzem kolejnych Kongresów Teologów Polskich: Lublin 1971, Kraków-Mogiła 1976, Lublin 1983, Lublin 1989. Przez wiele lat był niezwykle aktywnym przewodniczącym Kolegium Władz Papieskich Uczelni w Polsce.

Nie wolno wreszcie pominąć milczeniem, że ks. A. Kubiś był prywatnym teologiem ks. kard. K. Wojtyły na zwyczajnej sesji Synodu Biskupów w Rzymie w 1974 r. – uczestnicząc we wszystkich jego posiedzeniach – obradującym nt. ewangelizacji oraz podczas spotkania biskupów Europy – także w Rzymie – w 1975 r. poświęconemu świadectwu wierze posługi biskupiej.

Wspomnienia domaga się wreszcie praca organizacyjno-naukowa w Polskim Towarzystwie Teologicznym w Krakowie od 1968 r. aż do chwili obecnej, gdzie przez szereg lat pełnił funkcję przewodniczącego sekcji apologetyczno-religioznawczej.

Ks. prof. A. Kubiś zawsze miał świadomość, iż ostatecznie historia jest i pozostanie na zawsze podstawową nauczycielką życia, a więc dróg postępowania, działań oraz wyborów moralnych wobec doświadczanej aktualnie teraźniejszości, a także odniesionych ku nadziei przyszłości, bliskiej oraz dalszej. Zatem odpowiedzialnie i twórczo sięgał do – doskonale poznanej i znanej – przeszłości, i to nie tylko widzianej jako refleksja nad minionymi czasami, wybitnymi ludźmi którzy bezpowrotnie odeszli czy wydarzeniami, które bezpowrotnie przeminęły, ponieważ jest to jest cenne i ważne – zwłaszcza teologicznie – jeżeli dokonuje się z jednoczesną głęboką świadomością rozeznania historii i jej teologicznego wymiaru oraz wyrazu nad tym co minęło i jest już zamknięte w swej żywotności.

Krakowski Profesor miał zawsze świadomość, iż ostatecznie teologia, a szczególnie jej wymiary życiowe, jest jednym z istotnych zadań posługi Kościoła, tak wobec siebie jak i wobec świata oraz kultury. Teologia dzisiaj ma zawsze swój wymiar eklezjalny, odniesiony do pielgrzymowania ludu Bożego Nowego Przymierza. To także znak kulturowej i twórczej obecności Kościoła wobec danego miejsca, ludzi i czasu. To właśnie w jego pracach, z niezwykłą subtelnością i miłością, tak wyraźnie dochodzi do głosu niemal na każdej stronie publikowanych artykułów czy w słowach głoszonych wykładów i konferencji naukowych.

Oczywiście, zrozumiałym jest, iż ks. rektor A. Kubiś szczególnym uczuciem darzy swoją *Alama Mater Cracoviensis*, krakowską matkę teologii w Polsce i polskiej teologii. Przypomniawszy zatem w swych pracach m.in. wiele wybitnych postaci z jej dziejów, a zwłaszcza tamtejszego Wydziału Teologicznego, który obchodził w 1997 r. – z udziałem Ojca św. Jana Pawła II – 600 lecie swego istnienia. Ważnym jest, iż liczni jego profesorowie zapisali się szczególnie twórczo w całych dziejach nauk teologicznych w Polsce, a niekiedy nawet w i całym ówczesnym chrześcijaństwie. Nie można także pominąć prac wielu profesorów Akademii publikowanych w językach obcych, zwłaszcza w przeszłości po łacinie, ponieważ one przybliżają dorobek krakowskiej uczelni do Europy i całej kultury chrześcijańskiej. Obecnie zaś Ks. Profesor opracowaniami w językach obcych udostępnia szerokiemu chrześcijaństwu bogactwo dziejów nauk kościelnych w Polsce.

b. Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie

Główne miejsce posługiwania ks. prof. A. Kubisia w Kościele to przede wszystkim sprawy Papieskiego Wydziału Teologicznego i wyrosłej z niego, dzięki papieżowi Janowi Pawłowi II Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, gdzie uzyskał m.in. tytuł profesora nadzwyczajnego w 1986 r. To wielkie dziedzictwo Akademii Krakowskiej z jej słynnym Wydziałem Teologicznym, tak brutalnie usuniętym z uczelni w latach 50-tych. To był niezwykle czytelny znak zaniku świadomości rangi komplementarnej wizji kultury, jej dziedzictwa i rangi europejskiej, wręcz światowej, która tam miała przez tyle wieków swe „łono” tworzenia się, dojrzewania i owocowania. Tu ideologia wszystko to starała się zniszczyć, zapewne także z zażenowania, obawy, wręcz strachu.

Tu w *Alma Mater Cracoviensis* A. Kubiś zawsze był czynnie obecny także w sprawach organizacyjnych oraz strukturalnych, które miały zapewnić jego ukochanej uczelni sprawne, wręcz dostojne funkcjonowanie. Przez trzy kolejne kadencje pełnił w niej funkcję prorektora (1982–1991), a następnie przez dwie nosił dostojny tytuł Magnificencji (1992–1998). W tym czasie – dzięki wytrwałości oraz żmudnym działaniom także w ostatnim roku 1998/1999 przed przejściem na emeryturę – postarał się m.in. o oczekiwane uregulowanie cywilno-prawne statusu wszystkich stopni i tytułów pracowników naukowych na poszczególnych wydziałach Uczelni oraz uzyskanie 5 ha 30 a na trzecim Kampusie UJ pod budowę biblioteki i zasadniczego poszerzenia infrastruktury materialnej Uczelni. Ks. prof. A. Kubiś ma także swój wkład w formułę konkordatową skonkretyzowaną w Ustawie z dnia 26. 06. 1997 r. *O dofinansowaniu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie z budżetu państwa*. Nadto zaplanował i zrealizował dostojny, europejski jubileusz 600-lecia istnienia Wydziału Teologicznego w Krakowie, wnosząc także istotny wkład w kanonizację bł. Jadwigi Królowej, jego fundatorki.

Zamieszczając w jubileuszowym liście z okazji 40-lecia kapłaństwa ks. A. Kubisia słowa „osobistej wdzięczności za lata pełnej oddania współpracy w czasach (...) pasterzowania w Archidiecezji Krakowskiej”, Ojciec św. pisze o niej: „bardzo bliska”, „na którą zawsze mogłem liczyć” i – zapewne z pragnienia głębi swego serca – odkrywa w ten sposób rąbek tajemnicy co do tej z konieczności mało znanej światełki posługi ks. prał. A. Kubisia. W tymże liście Jan Paweł II, wspominając także „okres walki o prawo do istnienia i o miejsce w środowisku uniwersyteckim Krakowa dla najstarszego Wydziału Teologicznego w Polsce” podkreśla zasługi Księdza Profesora w tym względzie. To są niezwykle słowa uznania, wręcz szacunku wobec uczynionego dobra. Z pewnością ta posłu-

ga wobec Papieskiej Akademii Teologicznej jest szczególnie nośna i wręcz symbolicznie oraz syntetycznie wyraża wielkość dzieł i dokonań Profesora.

Pewnym dalszym, ale jakże wymownym świadectwem uznania oraz wdzięczności jest m.in. określenie ks. prof. A. Kubisia jako „redaktora naukowego” w książce kard. K. Wojtyły *U podstaw odnowy. Studium o realizacji Vaticanum II* (Kraków 1972 s. 4) i tytuł „współpracownika”, który – obok innych – udzielił pomocy, nie szczędząc czasu i sił w jego słynnym *Znaku sprzeciwu – Rekolekcjach watykańskich* (Paris 1980 s. 11). To m.in. ks. A. Kubiś, właśnie do pierwszej redakcji rekolekcyjnego tekstu wprowadził cenne i ważne wszystkie potrzebne odnośniki i cytaty. Trzeba przyznać, iż jest to szczególnie żmudna praca, wręcz czasem mało ceniona. Dotyczyło to zresztą również wielu innych tekstów teologicznych Kard. Karola Wojtyły.

c. kontakty międzynarodowe

Nie sposób nie wspomnieć zaangażowania Księdza Profesora w tworzenie i zacieśnianie więzi międzynarodowych w personalnych i instytucjonalnych kontaktach papieskiej uczelni w Krakowie z licznymi środowiskami teologicznymi innych krajów, zwłaszcza europejskich. Ks. A. Kubiś dał się poznać jako wielokrotny czynny uczestnik sympozjów, głównie m.in. w ramach *Internationale und Interdisciplinäre Kolloquien* (Berlin); brał udział w pracach światowych zebrań *Fédération Internationale des Universités Catholiques*” (1980 Louvain-la-Neuve, 1983 Santiago – stolicy Republiki Dominikańskiej) i w licznych zebraniach rektorów europejskich uniwersytetów katolickich. To było znaczne wyróżnienie przez fakt włączenia Papieskiej Akademii do oficjalnych struktur FIUC.

Po 1989 r. szerzej otwarły się możliwości intensyfikacji kontaktów z zagranicą oraz wspierania badań naukowych nowymi strukturami, niedostępnymi dotąd lub wręcz limitowanymi ze względów ideologicznych. Tej sytuacji szczególnie dramatycznie, wręcz w formie dyskryminacyjnej doświadczał najpierw Papieski Wydział, a później Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. Ks. A. Kubiś w pełni wykorzystał te nowe szanse. Stworzył struktury doskonale funkcjonujące do dziś. Promują one nie tylko rozwój nauki, ale też służą jej popularyzacji i wychodzą naprzeciw potrzebom transformującego się kraju. Działania te ugruntowały pozycję naukową Akademii. Nie do przecenienia pozostaje też jej znaczenie edukacyjne.

Prof. A. Kubisiowi w istotnej mierze Papieska Akademia Teologiczna zawdzięcza ważną umowę o współpracy naukowej z Wydziałem Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Bochum i dalszy rozwój naukowych kontaktów obu uczelni oraz ich profesorów. Ks. Profesor miał również, poza Bochum, wiele

cenionych gościnnych wykładów na uniwersytetach niemieckich, m.in. w Moguncji, Passau, Regensburgu oraz w austriackim Wiedniu. Dnia 11 lutego 1998 r. Katolicki Wydział Teologiczny Uniwersytetu Ruhry w Bochum przyznał ks. A. Kubisowi doktorat *honoris causa*, którego uroczyste wręczenie odbyło się podniosłe dnia 20 stycznia 1999 r. W uzasadnieniu stwierdzono i podkreślono zwłaszcza szeroki dorobek naukowy ks. prof. A. Kubisia, budowanie bardzo owocnego partnerstwa pomiędzy Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie a Wydziałem Teologii Katolickiej w Bochum, jak też i wkład do polsko-niemieckiego pojednania międzynarodowego.

Działalność dydaktyczna

Konkretyzacja, wręcz pasja życia i posługi ks. prof. A. Kubisia dla papieskiej uczelni akademickiej w Krakowie to także wieloletnia, pełna serca praca dydaktyczna, która przybierała, na przestrzeni dziesiątków lat wielorakie i twórcze formy. Splata się ona znakomicie i harmonijnie z pracą naukowo-badawczą i jest do pewnego stopnia jej bodźcem twórczym.

a. wykłady i seminaria

To szczególnie słynne wykłady kursoryczne i zwłaszcza monograficzne z eklezjologii. Tu właśnie owa pasja profesora w przekazywaniu realiów życia Kościoła jako przedmiotu krytycznej naukowej analizy i fascynującego *misterium* zarazem wyraża się zawsze w najbardziej charakterystyczny dla Ks. Prałata i wręcz sugestywny sposób oraz przekonujący w sensie naukowym. Ze względu na ich logiczną „elegancję” i wysoki poziom merytoryczny były one prawdziwą „szkołą myślenia”. Choć podążanie tokiem wywodów profesora wymagało zawsze szczególnego wysiłku intelektualnego. Zwłaszcza dla ułatwienia korzystania z prowadzonych wykładów kursorycznych z czasem, wraz ze swymi uczniami ks. prof. Ł. Kamykowskim i ks. dr. T. Dzikim publikuje interesujące skrypty.

Podobnie niezwykle inspirujące były seminaria naukowe tak magisterskie jak i licencjackie. Gwarantowały one seminarzystom zdobycie solidnego warsztatu metodologicznego, ale były także prawdziwą „ucznią duchową”. Szeroki zakres problematyki badań interdyscyplinarnych ks. prof. A. Kubisia oraz śmiałe jej propozycje formalne oraz metodologiczne znajdował także szerokie odzwierciedlenie w tematach badawczych podejmowanych w pracach doktorskich, licencjackich i magisterskich jego uczniów. Profesor był także recenzentem w wielu

przewodach profesorskich, habilitacyjnych, doktorskich oraz oceniał liczne prace licencjackie i magisterskie wszystkich wyższych uczelni katolickich w Polsce.

W wątek zasadniczego tematu rocznej pracy seminaryjnej, który Ksiądz Profesor zawsze stara się dobrać tak, by dotyczył aktualnych spraw Kościoła, wplatała się zawsze niezwykle interesująca dyskusja nad prowadzonymi pracami magisterskimi, licencjackimi czy doktorskimi. Uczestnicy uczą się zarazem, czym żyje aktualnie Kościół. Jakże ważnym jest zawsze dobre ustawienie tematu rozprawy, troska o rzetelną analizę dokumentów źródłowych, właściwie skomponowany plan, a także często znajomość kontekstu życiowego omawianych dokumentów czy prac teologicznych, by móc uchwycić w drobnych nieraz niuansach sformułowań newralgiczne punkty problematyki teologicznej i życia Kościoła. Uczestnicy seminarium mają także zawsze żywą świadomość, w jakiej uczelni i w jakiej tradycji teologicznej uczestniczą przez swe studia, gdyż bieżące życie Akademii i jej historia – głównie poprzez żywe świadectwo Profesora związanego z nią od kilkudziesięciu lat – są stale świadomie i twórczo obecne, choć może czasem jakby tylko „między wierszami” prowadzonych zajęć.

W niestrudzonej działalności dydaktycznej ks. prałata A. Kubisia zawiera się jednocześnie praca wychowawcza. Zresztą od początku swej pracy w Papieskim Wydziale Teologicznym a następnie w Akademii Profesor pełnił liczne funkcje opiekuna grup studenckich, nie żałował czasu na konsultacje indywidualne, odwiedzał studentów, urządzał regularne spotkania integracyjne. Szczególnie wiele troski poświęcał młodzieży w okresie niepokoju i napięć społecznych. Towarzyszył myślą, sercem i mądrą radą w trudnych czasach wyborów społeczno-politycznych. Nie zapominał przy tym o jej potrzebach materialnych.

b. młodszy pracownicy nauki

Uwaga, jaką ks. prof. A. Kubiś poświęcał kształceniu młodej kadry naukowej wiąże się nie tylko z pełnionymi przez niego funkcjami uczelnianymi, aż do rektora włącznie. Jest to przede wszystkim wyrazem jego osobistego zaangażowania i wyjątkowego umiłowania swej naukowej „małej ojczyzny” – *Alma Mater Cracoviensis*. Profesor wymagał wiele od młodych adeptów nauki, ale potrafił też zarazić ich swoją niespożytą pasją twórczą, wciągając do realizacji niezliczonych pomysłów i projektów – czasem nawet dziwnych w oczach ludzkich (badawczych, organizacyjnych czy dydaktycznych). Troszczył się o prawidłowy rozwój powierzonych mu młodszych pracowników. Wspierał ich starania o uzyskanie stypendiów naukowych za granicą, pomagał zresztą stale nawiązywać międzynarodowe kontakty, wprowadzał w świat „wielkiej nauki”, mobilizował do uczestnictwa w kursach, sympozjach czy kongresach. Ucznio-

wie bynajmniej nie bezzasadnie nazywają go „Mistrzem”. Spośród nich kilku zalicza się już do grona profesorskiego. Kontynuują oni dzieło swego dostojnego nauczyciela.

Wartą szczególnej wzmianki jest promocja niemieckiego księdza Manfreda Deselaers`a z Aachen, który pod kierunkiem ks. prof. A. Kubisia – przy współpracy ks. prof. dra B. Caspera z Albert-Ludwigs-Universität Freiburg – przygotował pracę doktorską pt. *Gott und das Böse im Hinblick auf die Biografie und die Selbstzeugnisse von Rudolf Höss, Kommandant von Auschwitz*. Praca ta została opublikowana w Benno-Verlag w Lipsku (1997), a w języku polskim przez WAM (1999). Studium to wniosło znaczący wkład w teologiczną dyskusję nad trudnym faktem oświęcimskim. Zyskała ona szerokie międzynarodowe uznanie i recenzje. Wystarczy powiedzieć, że już w styczniu 1998 r. *Yad Vashem* zaprosił ks. M. Deselaers`a na trzy tygodnie do Jerozolimy, a jeden z profesorów-rabinów z Columbia-University w USA przed Bożym Narodzeniem 1997 r., na sympozjum nt. Holocaustu, które odbyło się w kwietniu 1998 r. Książka ta doczekała się także kilku poważnych promocji m.in. we Freiburgu im Breisgau, Berlinie, Bochum, Oświęcimiu a ostatnio w ramach naukowego 3-dniowego sympozjum o problematyce judaistyczno-chrześcijańskiej w Aachen. Jest także przygotowywane tłumaczenie angielskie i włoskie tej książki. Główna nowość dzieła i zarazem jego oryginalność znajduje się szczególnie w drugiej części, gdzie autor podjął antropologiczno-teologiczną interpretację ludobójstwa oświęcimskiego. Jest to pierwsza i zarazem tak udana próba tego rodzaju w teologicznej myśli katolickiej w ogóle.

* * *

Przez swój imponujący dorobek naukowy: badawczy, dydaktyczny i organizacyjny oraz ogromną skalę kontaktów naukowych, ks. prof. A. Kubis cieszy się zasłużonym autorytetem w kraju i za granicą. Warto przy tym zaznaczyć, iż całą swą działalność naukową pojmuje jako służbę. Kieruje nim głębokie umiłowanie człowieka i Kościoła. W imię tej miłości, zawsze odniesionej do prawdy, jest takim jakim jest. Jest bowiem przeświadczonym o sensowności tych wysiłków. Przeniknięty ideą personalistyczną usiłuje odkryć pokłady dobra tkwiące w człowieku. Wierzy w potencjał przyszłościowy Kościoła.

„Nagroda naukowa: Ks. prof. dr. hab. Adamowi Kubisiowi – za doniosły wkład w rozwój nauk teologicznych oraz za zasługi w organizowaniu katolickiego szkolnictwa wyższego”. Tak brzmi pełny tekst fragmentu oficjalnego

Komunikatu Kapituły LII Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka. Nie było dla nas, członków Kapituły, łatwym zadaniem znalezienie formuły syntetycznego określenia motywacji tej nagrody oraz jej zakresu treściowego. Natomiast nie mieliśmy żadnej wątpliwości o jej słuszności, wręcz potrzebie i oczekiwaniu, a co więcej czuliśmy nawet raczej pewien niedosyt, iż możemy to uczynić dopiero w roku 1999.

Ks. prof. dr hab. dr h.c. Adam Kubis
ul. Kanoniczna 3/2
31-002 Kraków
tel. 0049 / 012 / 422 32 77

Kraków, dnia 28 czerwca 1999 r.

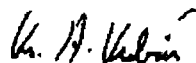
Ekscelencjo,
Drogi Biskupie Janie

Niniejszym pragnę najuprzejmiej podziękować Ci za fakt, że Kapituła 52 Nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka, obradująca 14 maja 1999 r., pod Twoim przewodnictwem, przyznała mi nagrodę naukową za *doniosły wkład w rozwój nauk teologicznych oraz za zasługi w organizowaniu katolickiego szkolnictwa wyższego*. Nie ukrywam, że pełnienie przez Ciebie funkcji przewodniczącego Rady ds. Kultury i Ochrony Dziedzictwa Kulturalnego Episkopatu Polski miało istotny wpływ na wyrażenie z mojej strony pozytywnej odpowiedzi na przyjęcie powyższej nagrody.

Nemo iudex in causa sua! Myślę wszakże, że przytoczone uzasadnienie przyznania mi nagrody im. Włodzimierza Pietrzaka – zwłaszcza druga część tego uzasadnienia – znajduje pełne pokrycie w prawdzie. Aktualna sytuacja wyższych uczelni papieskich w Polsce, w jakiej znajdują się one pod koniec roku akademickiego 1998/99, w kwestii stopni i tytułów naukowych, jest w dużej mierze moją osobistą zasługą. Nie sięgam do przeszłości trudnych dziejów wymienionych uczelni po II wojnie światowej, ale nie mogę nie wspomnieć naszego wspólnego sekretarzowania na III-cim kongresie teologów polskich na KUL. (1983 r.) pt. *Chrześcijaństwo a kultura polska* i opublikowania materiałów tego Kongresu.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego szacunku i wdzięczności

oddany w Chrystusie

Jego Ekscelencja
Ks. bp Jan ŚRUTWA
Biskup Zamojski
Ul. Jana Zamojskiego 1
22-400 ZAMOŚĆ

Ks. prof. dr hab. dr h.c. Adam Kubisi
ul. Kanonicza 5/2
31-002 Kraków
tel. 0049 / 012 / 422 32 77

Kraków, dnia 28 czerwca 1999 r

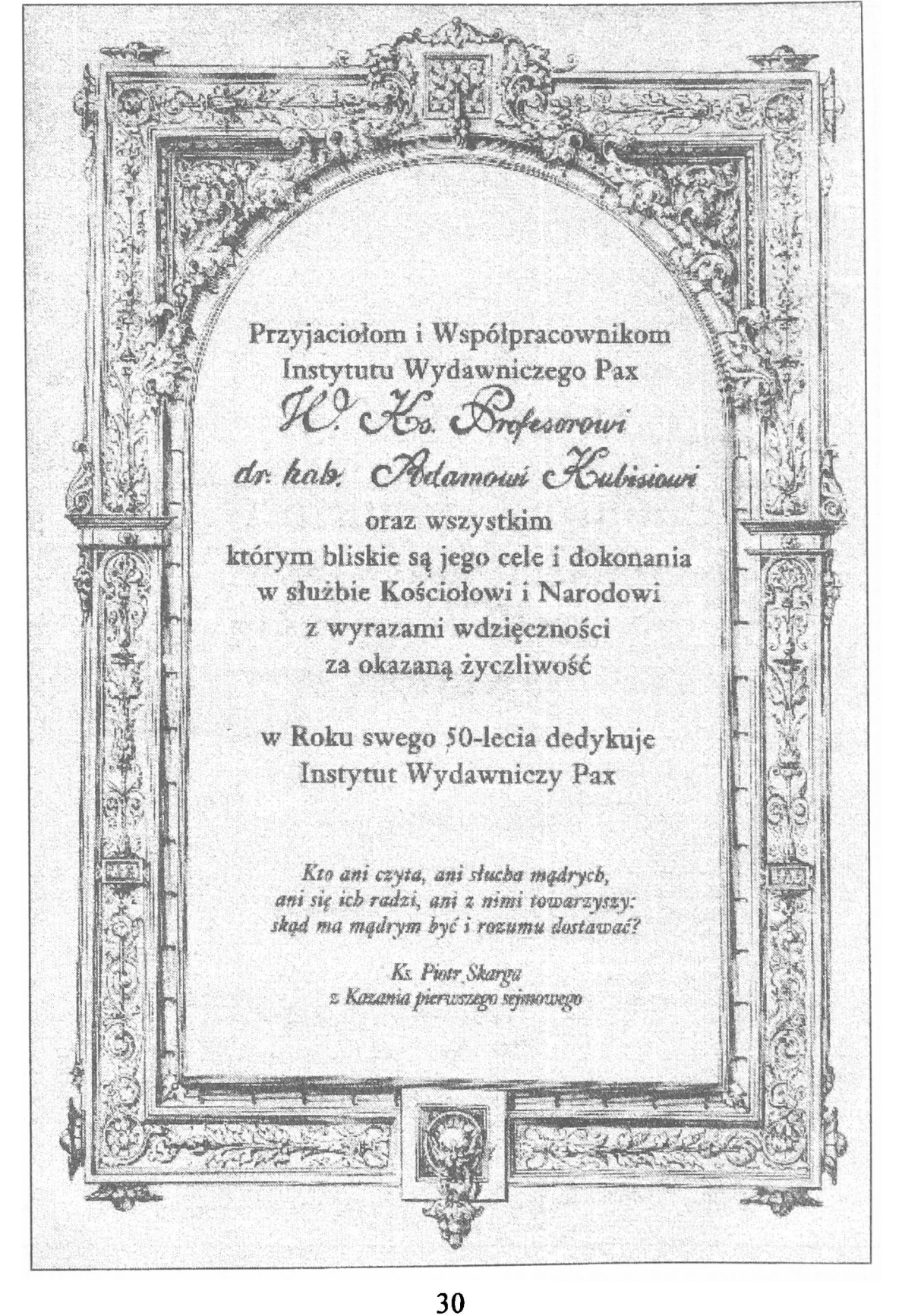
Szanowny Panie Przewodniczący

Niniejszym pragnę złożyć Szanownemu Panu serdeczne podziękowanie za przyznanie mi wyróżniającej nagrody naukowej im. Włodzimierza Pietrzaka. Myślę, a piszę to z całym pokryciem wewnętrznym, że uzasadnienie zawarte w dyplomie tej nagrody „za doniosły wkład w rozwój nauk teologicznych oraz za zasługi w organizowaniu katolickiego szkolnictwa wyższego” w trudnej sytuacji Kościoła po II wojnie światowej odpowiada prawdzie. Sądzę, że nagroda ta będzie miała również pozytywny skutek na dialog pomiędzy różnymi środowiskami katolickiej nauki w Polsce.

Z wyrazami głębokiego szacunku i wdzięczności

Ks. A. Kubisi

Szanowny Pan
Ziemowit GAWSKI
Przewodniczący Zarządu Głównego
Civitas Christiana
Ul. Nabelaka 16
00-743 WARSZAWA

Przyjaciółom i Współpracownikom
Instytutu Wydawniczego Pax
W. Ko. Profesorowi
dr. hab. Adamowi Kubisiowi
oraz wszystkim
którym bliskie są jego cele i dokonania
w służbie Kościołowi i Narodowi
z wyrazami wdzięczności
za okazaną życzliwość
w Roku swego 50-lecia dedykuje
Instytut Wydawniczy Pax

*Kto ani czyta, ani słucha mądrych,
ani się ich radzi, ani z nimi towarzyszy:
skąd ma mądrym być i rozumu dostawać?*

*Ks. Piotr Skarga
z Kazania pierwszego sejmowego*

Ks. Piotr Skarga

**O drugiej chorobie
Rzeczypospolitej,
która jest z niezgody
domowej**

Kazanie trzecie sejmowe

**Instytut Wydawniczy Pax
Warszawa 1999**

Zusammenfassung

Der Włodzimierz Pietrzak-Preis
für Prof. Dr. Adam Kubiś

Seit 1948 wird durch die PAX-Gesellschaft der Włodzimierz Pietrzak-Preis für die persönlichen Wissenschafts- und Kulturverdienste zuerkannt. Dieser Preis ist der älteste in Polen nach dem II. Weltkrieg. Diesen Preis erhalten in jedem Jahr viele bedeutenden Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens.

Im Jahre 1994 hat sich die PAX-Gesellschaft zu *Civitas Christiana* umgestaltet. Gleichzeitig hat die *Civitas Christiana* ihre Aktivität angesichts der Kirche wesentlich geändert und ist auch von der Seite der katholischen Kirche in Polen völlig anerkannt. Die *Civitas Christiana* setzt die Auszeichnung des Włodzimierz Pietrzak-Preises fort.

Am 21. Juni 1999 ist zum 52. Mal der Włodzimierz Pietrzak-Preis erteilt worden. Mit diesem Preis – unter anderen - wurde im wissenschaftlichen Bereich Prof. Dr. hab. Dr. h. c. Adam Kubiś, Priester der Erzdiozöse Krakau, gewürdigt. Die Begründung des Preises lautet wörtlich: *Für den grossen Einsatz in der Entwicklung sowohl der Theologie wie auch im Organisieren des katholischen Hochschulwesens in Polen.* Es lohnt sich auch zu erwähnen, daß der Włodzimierz Pietrzak-Preis zum zweiten Mal einem Gelehrten an der Theologischen Fakultät Krakau verliehen worden ist.